

MUSIQA MADANIYATI DARSLARIDA INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASH METODLARI

Kalonova Farangiz Baxriddinovna

Navoiy davlat universiteti

70110601 - Musiqa ta’limi va san’at yo‘nalishi

2-kurs magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada musiqa madaniyati darslarida interaktiv texnologiyalarni qo‘llash metodlari yoritilgan. Tadqiqot jarayonida zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalar asosida darslarni tashkil etish, o‘quvchilarning musiqiy bilimlarini, amaliy ko‘nikmalarini hamda ijodiy faoliyatini rivojlantirish masalalari tahlil qilinadi. Interfaol metodlar, jumladan, multimediya vositalari, raqamli platformalar, audio va video materiallar, virtual mashg‘ulotlar orqali dars samaradorligini oshirish imkoniyatlari ko‘rib chiqiladi. Maqolada interaktiv texnologiyalar yordamida o‘quvchilarning musiqaga bo‘lgan qiziqishini kuchaytirish, ularning mustaqil va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati asoslab beriladi.

Kalit so‘zlar: musiqa madaniyati, interaktiv texnologiyalar, interfaol metodlar, raqamli ta’lim, multimediya vositalari, musiqiy ta’lim, ijodiy faoliyat, innovatsion yondashuv.

Bugungi kunda ta’lim tizimida innovatsion va interaktiv texnologiyalarni qo‘llash muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, musiqa madaniyati fanini o‘qitishda an’anaviy metodlar bilan bir qatorda zamonaviy interfaol yondashuvlardan foydalanish o‘quv jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Musiqa madaniyati darslari o‘quvchilarning estetik didini, musiqiy tafakkurini va ijodiy qobiliyatlarini shakllantirishda muhim o‘rin tutadi.

Interaktiv texnologiyalar yordamida dars jarayonida o‘quvchilarning faol ishtiroki ta’minlanadi, nazariy bilimlar amaliy mashg‘ulotlar bilan uyg‘unlashtiriladi. Multimediya vositalari, audio va video materiallar, elektron resurslar orqali musiqiy asarlarni tahlil qilish, tinglash va ijro etish imkoniyatlari kengayadi. Shu bilan birga, interfaol metodlar o‘quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirib, ularni dars jarayonining faol subyektiga aylantiradi. Mazkur maqolada musiqa madaniyati

darslarida interaktiv texnologiyalarni qo'llashning samarali metodlari va ularning pedagogik ahamiyati yoritiladi.

Musiqqa madaniyati darslarida interaktiv texnologiyalarni qo'llash ta'lim jarayonining sifatini oshirishga xizmat qiluvchi muhim omillardan biridir. Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarning faolligini ta'minlash, ularning mustaqil fikrlashi va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish asosiy maqsadlardan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, interaktiv texnologiyalar musiqqa madaniyati fanini o'qitishda samarali pedagogik vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. An'anaviy darslarda o'quvchilar ko'proq tinglovchi rolda ishtirok etgan bo'lsa, interfaol metodlar orqali ular dars jarayonining faol subyektiga aylanadi.

Interaktiv texnologiyalar musiqqa madaniyati darslarida nazariy bilimlar va amaliy faoliyatni uyg'unlashtirish imkonini beradi. Musiqqa asarlarini tinglash, tahlil qilish, solishtirish va ijro etish jarayonlari multimediya vositalari yordamida yanada samarali tashkil etiladi. Audio va video yozuvlar, slaydlar, animatsiyalar orqali musiqiy asarlarning mazmuni, janri, shakli va ifoda vositalari o'quvchilarga tushunarli tarzda yetkaziladi. Bu esa o'quvchilarning musiqiy tafakkurini rivojlantirishga va estetik didini shakllantirishga xizmat qiladi.

Musiqqa madaniyati darslarida interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Masalan, savol-javoblar, musiqiy viktorinalar, guruhli ishlash, munozara va loyiha faoliyatlari orqali o'quvchilar bilimlarini mustahkamlash bilan birga, o'z fikrlarini erkin ifoda etish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu jarayonda o'qituvchi yo'naltiruvchi va tashkilotchi vazifasini bajaradi, o'quvchilar esa mustaqil izlanish va tahlil qilishga undaladi.

Raqamli texnologiyalarning joriy etilishi musiqqa madaniyati darslarini tashkil etishda yangi imkoniyatlarni yaratadi. Elektron darsliklar, onlayn platformalar va interfaol ilovalar yordamida o'quvchilar musiqiy bilimlarni mustaqil o'zlashtirishi mumkin. Masofaviy ta'lim sharoitida ham musiqqa madaniyati fanini samarali o'qitish imkoniyati kengayadi. Virtual mashg'ulotlar orqali musiqiy asarlarni tinglash, tahlil qilish va muhokama qilish jarayonlari tashkil etilib, o'quvchilarning faolligi ta'minlanadi.

Multimediya vositalaridan foydalanish musiqqa madaniyati darslarining mazmunini boyitadi. Videomateriallar yordamida mashhur bastakorlar hayoti va ijodi, musiqiy asarlarning yaratilish tarixi hamda turli xalqlarning milliy musiqasi bilan

tanishtirish mumkin. Bu esa o'quvchilarning musiqiy bilimlarini kengaytirish bilan birga, ularning madaniy dunyoqarashini ham rivojlantiradi. Shuningdek, tasviriy san'at, adabiyot va tarix fanlari bilan integratsiya qilish orqali darslar yanada mazmunli va qiziqarli bo'ladi.

Interaktiv texnologiyalar yordamida o'quvchilarning ijodiy faoliyatini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Musiqa madaniyati darslarida o'quvchilarga musiqiy improvizatsiya, ritmik mashqlar, qo'shiq ijrosi va kichik sahna ko'rinishlarini yaratish kabi topshiriqlar berilishi mumkin. Bunday faoliyatlar o'quvchilarning o'z qobiliyatlarini namoyon etishiga, musiqaga bo'lgan qiziqishini yanada kuchaytirishga yordam beradi. Interfaol yondashuvlar o'quvchilarning jamoada ishlash, o'zaro muloqot qilish va hamkorlikda ijod qilish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

Baholash jarayonida ham interaktiv texnologiyalardan foydalanish dars samaradorligini oshiradi. Elektron testlar, interfaol topshiriqlar va o'z-o'zini baholash metodlari orqali o'quvchilarning bilim darajasini aniqlash mumkin. Bu o'quvchilarga o'z bilimlarini tahlil qilish va kamchiliklarini aniqlash imkonini beradi. Shu bilan birga, o'qituvchi uchun ham har bir o'quvchining rivojlanish darajasini kuzatish va individual yondashuvni amalga oshirish imkoniyati yaratiladi.

Musiqa madaniyati darslarida interaktiv texnologiyalarni qo'llash pedagogdan yuqori kasbiy mahorat va zamonaviy texnologiyalarni bilishni talab etadi. O'qituvchi darsni rejalashtirishda o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olishi, texnologiyalarni maqsadga muvofiq tanlashi lozim. To'g'ri tanlangan interfaol metodlar dars jarayonini samarali va mazmunli tashkil etishga yordam beradi.

Shuningdek, interaktiv texnologiyalar o'quvchilarda musiqiy madaniyatni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Musiqa orqali o'quvchilar estetik zavq olishni, milliy va jahon musiqasini qadrlashni o'rganadilar. Zamonaviy texnologiyalar yordamida turli janr va uslublardagi musiqiy asarlar bilan tanishish, ularni solishtirish va tahlil qilish imkoniyati kengayadi. Bu esa o'quvchilarning musiqiy didini shakllantirishga xizmat qiladi.

Natijada, musiqa madaniyati darslarida interaktiv texnologiyalarni qo'llash o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini mustahkamlash, ularning ijodiy va mustaqil fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Interfaol yondashuvlar darslarni qiziqarli, mazmunli va samarali tashkil etish imkonini berib, zamonaviy ta'lim talablariga mos keladi. Shu bois musiqa

madaniyati fanini o'qitishda interaktiv texnologiyalardan keng foydalanish pedagogik jarayonning ajralmas qismi sifatida qaralishi lozim.

Musiq madaniyati darslarida interaktiv texnologiyalarni qo'llash o'quv jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Interfaol metodlar, multimediya vositalari, raqamli platformalar va virtual mashg'ulotlar orqali o'quvchilarning nazariy bilimlari va amaliy ko'nikmalari uyg'unlashtiriladi, ularning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlari rivojlantiriladi. Interaktiv texnologiyalar darslarni qiziqarli va mazmunli qiladi, o'quvchilarni faol ishtirokga jalb qiladi hamda mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu bilan birga, elektron baholash va interfaol topshiriqlar pedagogga o'quvchilarning rivojlanishini aniq kuzatish va individual yondashuvni amalga oshirish imkonini beradi. Natijada, interaktiv texnologiyalar musiq madaniyati fanini o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlarning ajralmas qismi sifatida qaraladi va darslarning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // Педагогическое образование и наука. – 2017. – № 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – № 1. – С. 131-134.
3. Shavdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology // AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – T. 3268. – № 1. – С. 070035.
4. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // Современное образование (Узбекистан). – 2017. – № 6. – С. 15-21.
5. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter education & global study. – 2024. – № 1. – С. 8-14.
6. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and innovation. – 2023. – T. 2. – № B10. – С. 192-198.

-
7. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education. – 2023. – T. 4. – № 3. – C. 60-66.